

Γιατί η διδασκαλία δεν συνεκτιμάται επαρκώς στην εξέλιξη των μελών ΔΕΠ;

Για τους Bauer και Henkel (1997) το γεγονός πως η διδασκαλία δεν αποτελεί συχνά κριτήριο για την εξέλιξη των μελών ΔΕΠ, οφείλεται σε τέσσερις βασικούς λόγους:

1. είναι πολύ δυσκολότερο να καθιερωθεί ένας ορισμός που να περιγράφει επαρκώς τι συνιστά μια «καλή διδασκαλία»,
2. είναι δύσκολο να συλλεχθούν στοιχεία που θα αποδείκνυαν με εγκυρότητα και αξιοπιστία την ποιότητα της διδασκαλίας,
3. είναι ελάχιστα τα κίνητρα που παρέχονται στα μέλη ΔΕΠ για να αφιερώσουν χρόνο και ενέργεια στην επιδίωξη της αριστείας στη διδασκαλία και
4. στη συνηθισμένη ρητορική των ΑΕΙ, η διδασκαλία αντιμετωπίζεται ως «υποχρέωση ή αγγαρεία» (Elton & Partington, 1991).

Πηγές:

Bauer, M., & Henkel, M. (1997). Responses of academe to quality reforms in higher education: A comparative study of England and Sweden. *Tertiary Education and Management*, 3(3), 211-228.

Elton, L., & Partington, P. (1991). *Teaching standards and excellence in higher education: Developing a culture for quality*. Sheffield: Committee of Vice-Chancellors and Principals of the Universities of the United Kingdom.

Υπάρχει δίλημμα κατά τη σταδιοδρομία των πανεπιστημιακών δασκάλων μεταξύ διδασκαλίας και έρευνας;

Η διδασκαλία και η έρευνα αναμφίβολα αποτελούν τους δύο πυλώνες της ανώτατης εκπαίδευσης και η σχέση μεταξύ διδασκαλίας και έρευνας θεωρείται θεμελιώδης προκειμένου να προσδιοριστεί η ιδιαίτερη φύση του Πανεπιστημίου. Ο Boyer (1990) ανέδειξε το θέμα αυτό ως ένα από τα πιο αμφιλεγόμενα στη βιβλιογραφία για την ποιότητα της διδασκαλίας. Μερικοί ερευνητές ισχυρίζονται πως υπάρχει μια ισχυρή σχέση μεταξύ διδασκαλίας και έρευνας. Για τον Benowski (1991) η διδασκαλία δεν πρέπει να διαχωρίζεται από την έρευνα, καθώς πιστεύει πως οι Καθηγητές διδάσκουν καλύτερα αυτό που γνωρίζουν καλύτερα. Ο Stephenson (2001) επισήμανε πως ένα από τα χαρακτηριστικά των εξαιρετικών διδασκόντων είναι το πάθος τους για τον επιστημονικό κλάδο τους. Ο Yair (2008), επίσης, σημείωσε πως το πάθος για έναν επιστημονικό κλάδο πολύ συχνά τροφοδοτείται από την έρευνα. Συνεπώς, η έρευνα θα μπορούσε να βοηθάει τους Καθηγητές να είναι καλύτεροι διδάσκοντες. Πάντως, υποστηρίζεται και η αντίστροφη σχέση, ότι δηλαδή η διδασκαλία βοηθάει τους καθηγητές να γίνουν καλύτεροι ερευνητές (Carnell, 2007). Ο Gibbs (1995) άσκησε έντονη κριτική στην ευρέως διαδεδομένη στο χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης θέση, πως η ποιότητα στη διδασκαλία πηγάζει από την ποιότητα στην έρευνα. Για τον Gibbs, όπως και για τους Terenzini & Pascarella (1994), η πεποίθηση πως οι καλοί ερευνητές είναι και καλοί διδάσκοντες είναι ένας μύθος, και σημειώνει ότι όταν πρόκειται για την αριστεία στη διδασκαλία και στην έρευνα μόνο μία από τις δύο επιβραβεύεται (Gibbs, 1995), παρουσιάζοντας ευρήματα από εμπειρικές μελέτες που υποστηρίζουν πως στην ποιοτική διδασκαλία δίδεται ελάχιστη προσοχή σε σχέση με την έρευνα: Στο Ηνωμένο Βασίλειο το 1992, μόνον το 12% από το σύνολο των κρίσεων για εξέλιξη των μελών ΔΕΠ βασίστηκε και στην διδακτική αριστεία και στο 38% των Πανεπιστημίων καμιά εξέλιξη δεν έγινε με βάση την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των μελών ΔΕΠ.

Πηγές:

Benowski, K. (1991). Restoring the two pillars of higher education. *Quality Progress*, October, 37-42.

Boyer, E. (1990). *Scholarship reconsidered: Priorities of the professoriate*. Princeton: Princeton University Press.

Carnell, E. (2007). Conceptions of effective teaching in higher education: extending the boundaries, *Teaching in Higher Education*, 12(1), 25-40.

ΥΠΟΕΡΓΟ 1: ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ (MIS 5164470)

Gibbs, G. (1995). The relationship between quality in research and quality in teaching. *Quality in Higher Education*, 1, 147-157.

Stephenson, F. (2001). *Extraordinary teachers: The essence of excellent teaching*. Kansas City: Andrews McMill.

Terenzini, P.T., & Pascarella, E.T. (1994). Living with myths: Undergraduate education in America. *Change*, 26(1), 28-32.

Yair, G. (2008). Can we administer the scholarship of teaching: Lessons from outstanding professors in higher education. *Higher Education*, 55(4), 447-459.

Η επιδίωξη της ποιότητας στη διδασκαλία είναι σήμερα στο επίκεντρο της πανεπιστημιακής ζωής;

«Φοβάμαι πως όχι. Η επιδίωξη της ποιότητας στη διδασκαλία είναι κυρίως ατομική υπόθεση κάποιων - όχι λίγων - διδασκόντων, αλλά όχι θεσμικός στόχος. Αυτό βέβαια δεν είναι περιεργό. Αντίθετα με την ποιότητα στην έρευνα, η ποιότητα στη διδασκαλία δεν είναι τόσο εύκολα μετρήσιμη. Με αποτέλεσμα να κυκλοφορεί και να αναπαράγεται μια μεταφυσική σχεδόν κουλτούρα για τη διδακτική ικανότητα. Η μεταφυσική του ταλέντου. Έχεις ή δεν έχεις διδακτικό ταλέντο. Ο δάσκαλος γεννιέται δεν... γίνεται, και άλλα παρόμοια».

Πηγή:

Στέφανος Τραχανάς, Διδάσκων του Τμήματος Φυσικής του Πανεπιστημίου Κρήτης και Διευθυντής των Πανεπιστημιακών Εκδόσεων Κρήτης του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας. Συνέντευξη στο ΒΗΜΑ (στη δημοσιογράφο Μάρυ Παπαματθαίου) στις 23/03/2013

Ποια είναι τα κίνητρα των μελών ΔΕΠ να αναβαθμίσουν το διδακτικό τους έργο;

Οι Hagenauer και Volet (2014) ερευνώντας το θέμα των συναισθημάτων των Καθηγητών Πανεπιστημίου που παράγονται μέσα από τη διδασκαλία και την αλληλεπίδραση με τους φοιτητές τους, καταλήγουν ότι το ενδιαφέρον για τη σημασία της πανεπιστημιακής διδασκαλίας είναι περιορισμένο, λόγω των αρνητικών συναισθημάτων που αναπτύσσουν οι διδάσκοντες εξαιτίας της χλιαρής συμμετοχής και της έλλειψης ενδιαφέροντος των φοιτητών.

Οι Cottrell και Jones (2003) σε έρευνα με βάση συνεντεύξεις από 47 διδάσκοντες σε Πανεπιστήμια που συμμετείχαν στο πρόγραμμα CASTL (Carnegie Academy for the Scholarship of Teaching and Learning) που είχε ως στόχο την ενίσχυση της ποιότητας της διδασκαλίας, ισχυρίζονται ότι υπάρχουν διαφορετικοί λόγοι που παρακινούν τους διδάσκοντες να ασχοληθούν με τη βελτίωση της διδακτικής τους ικανότητας:

1. Προσωπική φιλοσοφία για τη διδασκαλία (79%),
2. Απογοήτευση από τη μάθηση των φοιτητών (15%),
3. Υποστήριξη από τη διοίκηση του ιδρύματος (κίνητρα, επιχορηγήσεις) (26%),
4. Συμμετοχή στο πρόγραμμα CASTL (13%),
5. Η συμμετοχή τους σε συνέδρια Διδακτικής (9%),
6. Η επικύρωση της διδακτικής τους επάρκειας μέσω Οργανισμών Πιστοποίησης (4%)
7. Η ενθάρρυνση από τις Επιστημονικές και Επαγγελματικές τους Ενώσεις (4%).

Πηγές:

Cottrell, S.A., & Jones, E.A. (2003). Researching the scholarship of teaching and learning: An analysis of current curriculum practices. *Innovative Higher Education*, 27(3), 169-181.

Hagenauer, G., & Volet, S. (2014). I don't think I could, you know, just teach without any emotion': exploring the nature and origin of university teachers emotions. *Research Papers in Education*, 29(2), 240-262, <http://dx.doi.org/10.1080/02671522.2012.754929>

Ποιες είναι οι σύγχρονες δυσκολίες των μελών ΔΕΠ κατά την επαγγελματική τους ανάπτυξη;

ΥΠΟΕΡΓΟ 1: ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ (MIS 5164470)

Αναφέρονται δυσκολίες εισόδου στην ακαδημαϊκή κοινότητα, μονιμοποίησης, ο περιορισμένος χρόνος και η συνεχής αύξηση της ανταγωνιστικότητας, που σχετίζονται με τις πολλαπλές απαιτήσεις, που οδηγούν και σε δυσκολία συνδυασμού με την προσωπική ζωή. Η επικοινωνία με τους φοιτητές αποτελεί ένα άλλον παράγοντα δυσκολίας. Οι Ryan, Fraser και Dearn (2004) διαπίστωσαν πως στην Αυστραλία, η ιδέα ότι τα νεοπροσλαμβανόμενα μέλη ΔΕΠ θα έπρεπε να συμμετέχουν σε προγράμματα ενίσχυσης των διδακτικών τους ικανοτήτων και της διδακτικής τους επίδοσης, ήταν αρχικά αποδεκτή. Όμως, τα ήδη υπηρετούντα μέλη ΔΕΠ ήταν απρόθυμα να συμμετέχουν σε ανάλογα προγράμματα, επικαλούμενα φόρτο εργασίας και περιορισμένο χρόνο. Οι Abbas και McLean (2013) υπογραμμίζουν ότι η καθιέρωση συστημάτων ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση συνδέεται με τη μείωση των κρατικών δαπανών και την αύξηση της οικονομικής συμβολής από ιδιωτικούς φορείς μέσα από απαιτητικές και επίπονες διαδικασίες αναζήτησης πόρων, με την κατάταξη (ranking) των Πανεπιστημίων και με την όξυνση του ανταγωνισμού τους. Οι Γουγουλάκης και Οικονόμου (2014) θέτουν το εύλογο ερώτημα: επιτυγχάνεται η διασφάλιση ποιότητας στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, όταν επιδεινώνονται οι εργασιακές συνθήκες του διδακτικού προσωπικού που καλείται να «παράγει» περισσότερα σε λιγότερο χρόνο, αναλαμβάνοντας παράλληλα την ευθύνη για όλο και μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών;

Πηγές:

Abbas, A. & McLean, M (2013) Qualitative research as a method for making just comparisons of pedagogic quality in higher education a pilot study. In M. David & R. Naidoo, (eds), *The Sociology of Higher Education. Reproduction, transformation and change in global era*. London and New York: Routledge.

Γουγουλάκης, Π. & Οικονόμου, Α. (2014). Πανεπιστημιακή Παιδαγωγική, *Εκπ@ιδευτικός κύκλος*, 2(1), 9-48.

Ryan, Y., Fraser, K., & Dearn, J. (2004). Towards a profession of tertiary teaching: Academic attitudes in Australia. In K. Fraser (Ed), *Education development and leadership in higher education: Developing an effective institutional strategy*, 182-197. London: Routledge Falmer.